

A civilek és a 25 év

A SZERETET TÖRVÉNYE
szociális törvény 25

Siófok, 2018. február 22-23.

Mi jellemezte a civil nonprofit szektort a 90-es évek elején?

Magyarországon a nonprofit szektor eredetét tekintve többféle bázisból alakult ki. „Régi” és az „új” egymás mellett erős megosztottságban.

„Probléma a civil társadalom hiánya.

Az állami és civil szervezetek közötti együttműködés is kialakulatlan, szervezetlen a szociális szektor területén.” (Lars O.)

A fejlődés minden ellentmondása ellenére a kilencvenes évek sikertörténete

Több elemzés szerint 1997-ig expanzív fejlődéssel, 1998-tól minőségi fejlődéssel jellemezhető ez a korszak.

A nem állami szervezetek közfeladatok ellátásába való bekapcsolódását a kilencvenes években született jogszabályok, ha ágazati elérésekkel is, de többé-kevésbé megteremtették.

„Talán a legrészletesebb a 1993. évi III. törvény, mely külön fejezetben rendelkezik a szerződéses szociális ellátásokról. A törvény nem csak a szerződéses kapcsolatokat szabályozza, hanem másfajta együttműködést is lehetővé tesz a nem állami szervezetekkel. (koncepcionális egyeztetések).” (Kákai L.)

Összegezve:

- ▶ *„Egyre inkább teret nyertek az olyan civil kezdeményezések, melyek állami, önkormányzati szolgáltatások kiegészítésére, vagy korrigálására jöttek létre. Például az iskolai nyelv, és számítógépes oktatás támogatására létrejött alapítvány, vagy a szegényeket, hajléktalanokat támogató karitatív egyesület, illetve a szociális szolgáltatást nyújtó nonprofit intézmények, az idősgondozás.” (Bartal A.)*
- ▶ *„1997 után jogszabályi lehetőségek is nyíltak a karitatív szerepet betöltő civil szerveződések előtt, amiknek ezután a professzionális közfeladatot jelentő közvetlen ellátásokban is részt vállalhattak.” (Nyitrai I.)*
- ▶ *„Ebben a korszakban a kerekasztalok esélyt adnak arra, hogy a civilek, az ágazat meghatározott tényezői lehessenek.” (Nyitrai I.)*

Sajátosságok

Végig kíséri a nonprofit szektor történetét a dualitás, a duális szerkezet, mely szervezeti, és erőforrásbeli dualitást jelent.

A területi differenciáltság, és megosztottság jellemző.

További szegmentáltság az érdekérvényesítés és az érdekképviselés szintjén.

Több tucatnyi jogszabályváltozás.

Sajátosságok

*„A nonprofit szektort úgy tekinthetjük hát, mint egy amőbafajt, mely vitathatatlanul faj ugyan, de állandóan változtatja a megjelenési formáját.”
(Wolfgang Seibel)*

Milyen a magyar amőba?

*„A magyar nonprofit szektort igen nagyfokú reaktivitás jellemezte a tekintetben, hogy egy-egy törvényi, gazdasági szabályozás változására rendkívül gyorsan és néha, a korábbi általánosnak vélt tendenciákat megcáfolóan reagált.”
(Bartal A.)*

„A nonprofit szervezetek követő, tűrő, alkalmazkodó jellegű magatartást vesznek föl.” (Bíró E.)

Szerződéses kapcsolatok

Növekszik azon szervezetek köre, amelyek alkalmasak a közfeladatok ellátására, ugyanakkor kevés azon nonprofitok aránya, amelyek normatív támogatásban részesülnek.

A szervezetek megítélése az önkormányzatok részéről pozitív.

Erősségük a szakmai innováció és a rugalmasság.

Súlyos hátrányuk a forrásteremtő képesség alacsony szintje.

Nem egyenlő eséllyel vesznek részt a nonprofit szervezetek az önkormányzati együttműködésben, különösen a szerződésekben.

Az önkormányzatok gyakran azokra a szervezetekre támaszkodnak, amelyek alapításában is részt vettek.

2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról

A közhasznú társaságok helyébe a nonprofit kölcsönös felelősségű társasági forma lép.

Lényegében ugyanaz a jogi, és a gazdasági szabályozás érvényes, mint a piaci szektorra.

Folyamatos kihívások

- ▶ Mennyisége, és nehézsége!
- ▶ Összetettsége!

Hogy lehet ezekre a kihívásokra válaszolni?

- ▶ a gazdálkodásban a több lábbon állás,
- ▶ versenyhelyzetben megtalálni a megfelelő stratégiákat,
- ▶ Innovációk:
  - ▶ szervezeti,
  - ▶ gazdálkodási,
  - ▶ módszerbeli.

Szerepek és funkciók

- ▶ Érdekvédelem-érdekképviselés
- ▶ Közszolgáltatásokban részvétel
- ▶ Civil-közösségi funkciók

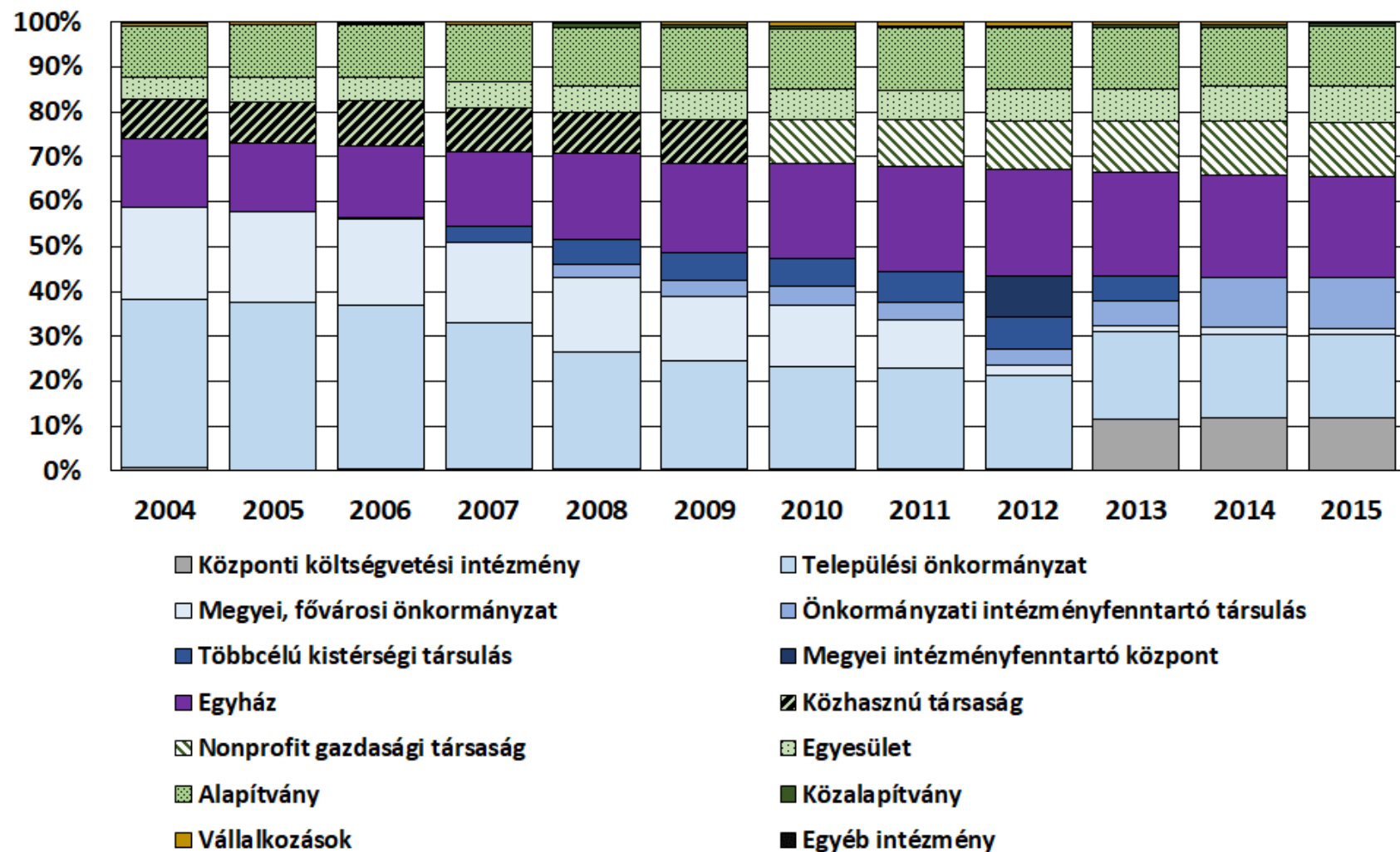
„A szegénységi kockázatokkal leginkább sújtott csoportok körül mutatnak aktivitást a szociális szférában dolgozó szervezetek.” (Nyitrai I.)

Centralizáció, decentralizáció

A 90-es évek közepétől a centralizáció, 2010-től a közszolgáltatások területén lezajlott decentralizáció kihívást jelent a nonprofit szektornak is.

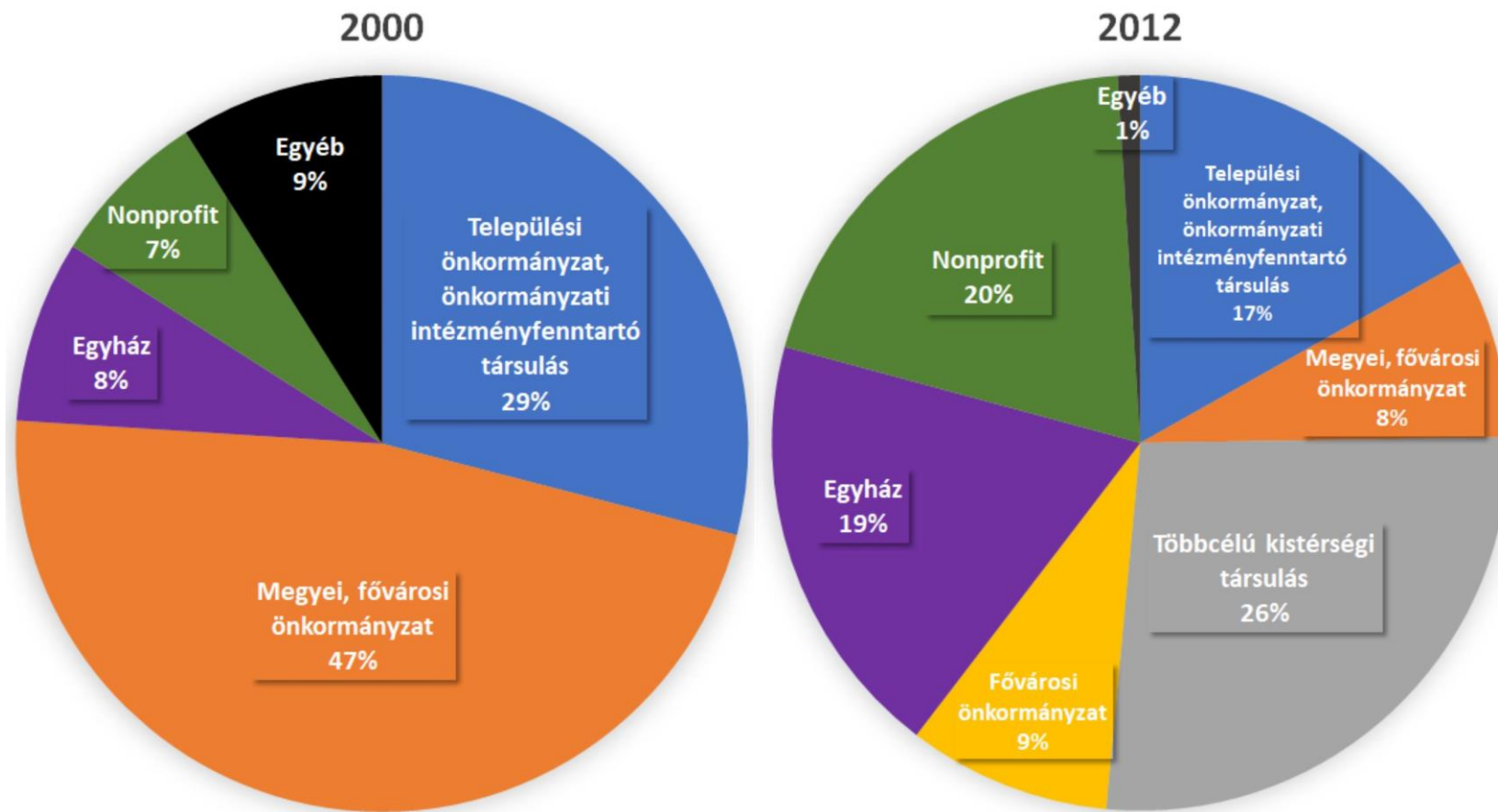
Új lehetőség a különböző szereplők együttműködése, új alkalmazkodás, új viszonyrendszer kialakulására.

Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények, 2004-2015

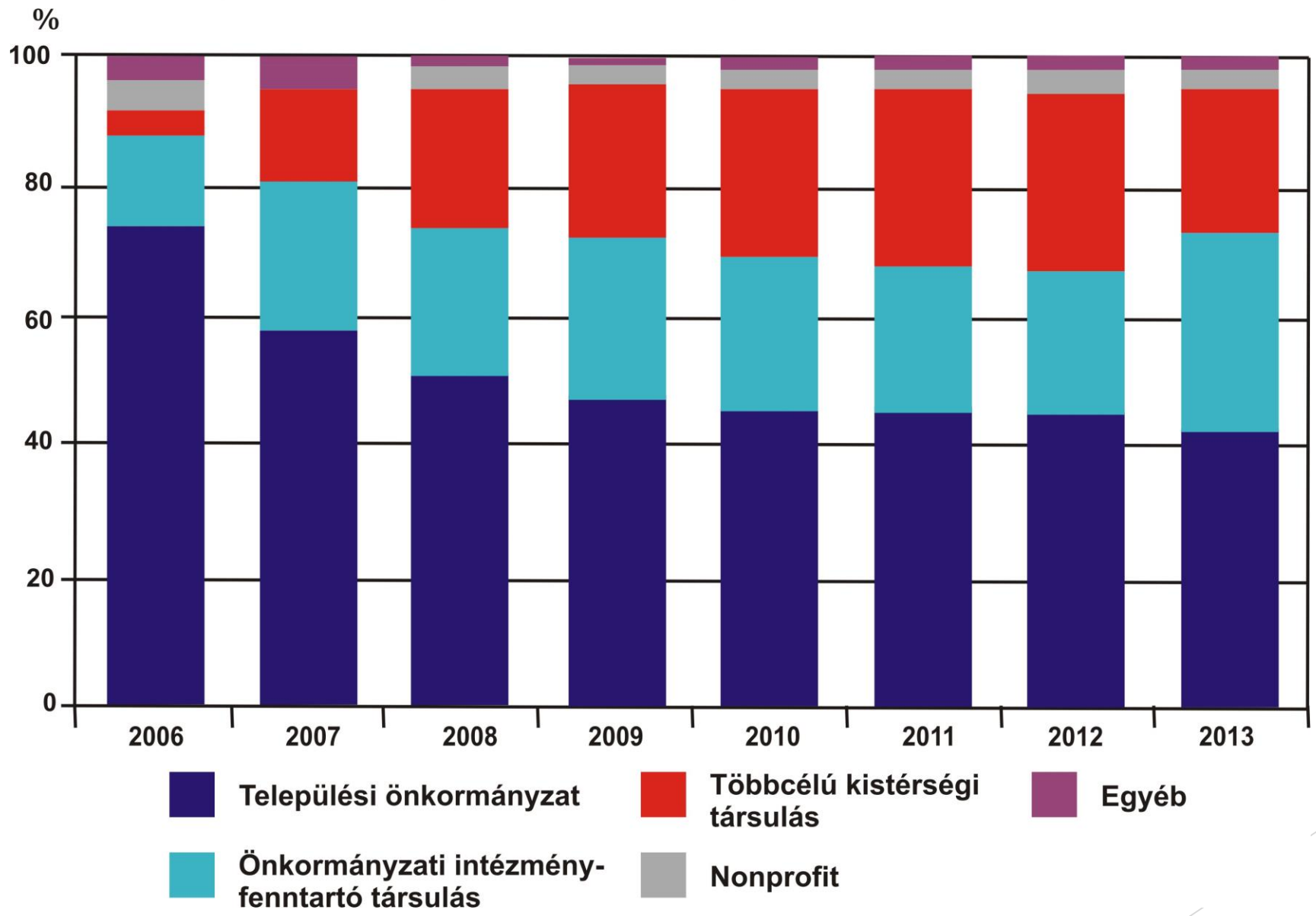
Forrás: Szociális Statisztikai Évkönyvek

Tartós és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények férőhelyszámának megoszlása fenntartók szerint

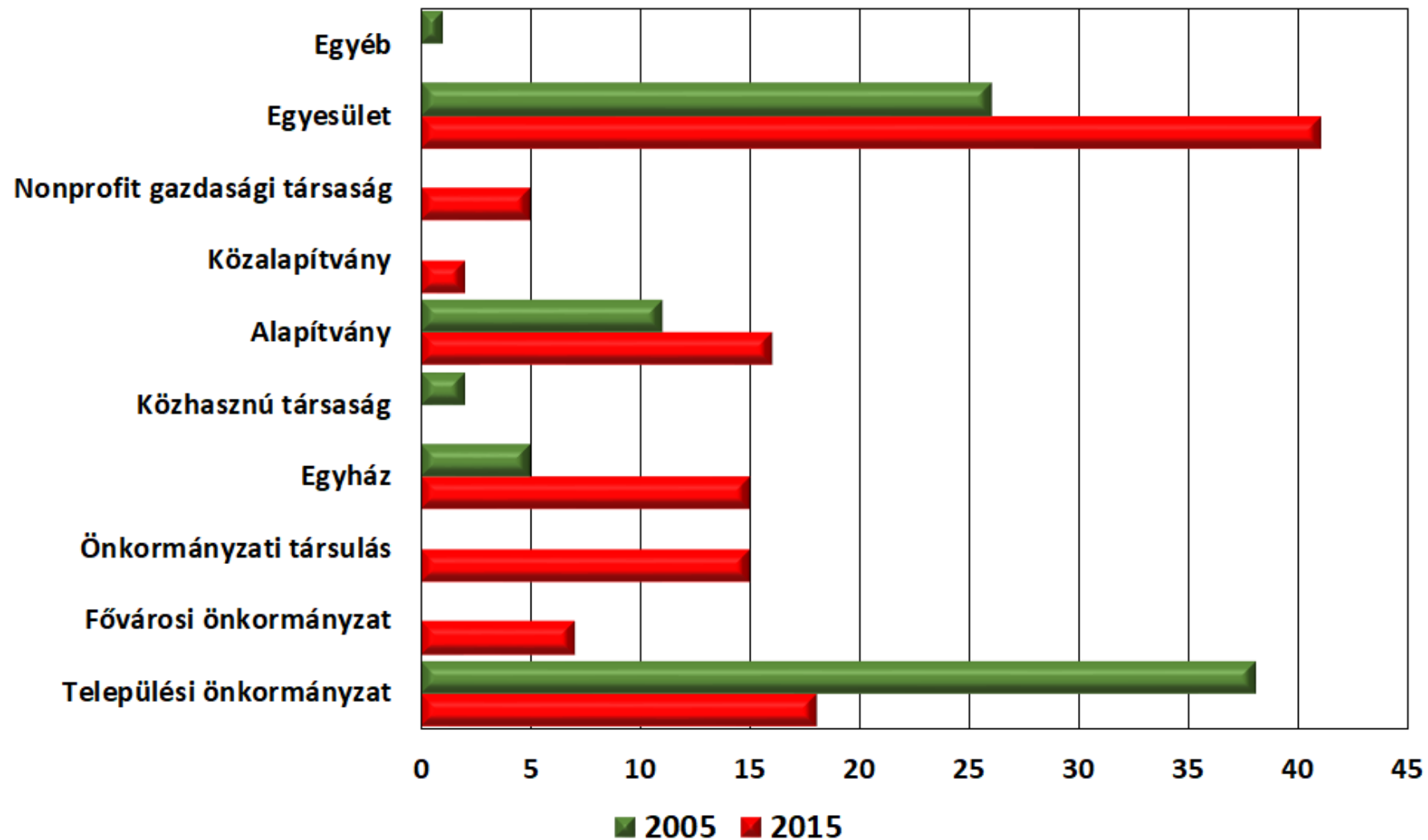
Forrás: Szociális Statisztikai Évkönyvek

A családsegítő szolgálatok megoszlása fenntartó szerint

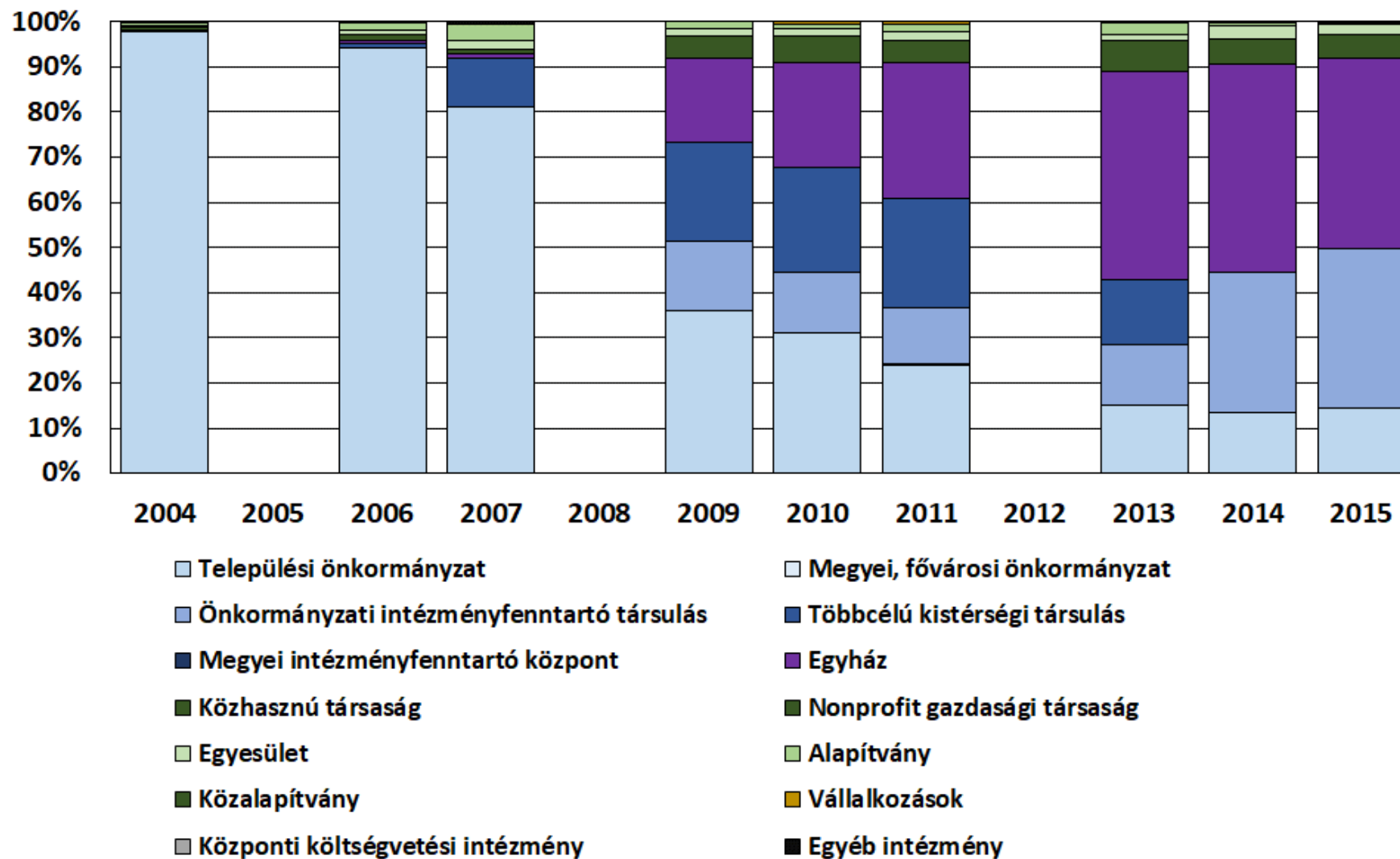
Forrás: Szociális Statisztikai Évkönyvek

Hajléktalan személyek nappali ellátásának főbb adatai, 2005-2015

Forrás: Szociális Statisztikai Évkönyvek

A házi segítségnyújtás adatai fenntartók szerint (ellátottak száma), 2004-2015

Forrás: Szociális Statisztikai Évkönyvek

Milyen kihívások jelennek meg az Európai Uniós programokban?

Előzmény a PHARE Szociálpolitikai Fejlesztési Program.

1993-1996 között három komponense volt:

1. Szociális innovációs program, közel 200 intézményi programot támogatott, helyi innovációkat.
2. Regionális Szellemi Forrásközpont Program.
3. Technikai segítségnyújtás.

A forrásközpontok szerepe: modellkísérletek, ágazati szolgáltatások, információnyújtás, szociális civil szervezetek fejlesztése, részvétel a szociális regionális szociálpolitikai tervezési hálózatban, regionális szociálpolitikai tanácsok háttérszervezeti feladatainak ellátása.

Milyen kihívások jelennek meg az Európai Uniós programokban?

Projektesedés, projektosztály.

Csak a fejlett, erősen intézményesült szervezetek tudnak részt venni.

A megvalósításban nem a szakmai kompetencia vagy a szervezeti professzionalizáció a kritérium, hanem a pénzügyi, gazdálkodási stabilitás (likviditás, előfinanszírozás).

Partnerségek nehézségei, civil-önkormányzat és/vagy civil-civil.

A projektekben megjelenő anyagi források szinte kizárólagos alapját képezik az egyes szektorális fejlesztéseknek.

Hogyan lehet együttműködni a forprofit szférával?

Végezetül

A civil-nonprofit szektor szereplői a szociális háló fontos elemei.
Jelentősége és értéke nehezen mérhető.

Köszönöm a figyelmet.

Dr. Nagyné Varga Ilona

Jász-Nagykun-Szolnok Megye Esély Szociális
Közalapítványa igazgatója

Jász-Nagykun-Szolnok Esély Nonprofit Kft.
ügyvezetője

Jász-Nagykun-Szolnok Esély Egyesület elnöke